© В. В. Хачатрян, О. П. Красняк, В. М. Стратійчук
ISSN 2311-5149

Отримано: 28 лютого 2026 р.

Прорецензовано: 4 березня 2026 р.

Прийнято до друку: 7 березня 2026 р.

Дата публікації: 26 березня 2026 р.

email: v.khachatrian@vtei.edu.ua

ORCID-ідентифікатор: https://orcid.org/0000-0003-0620-3223

email: o.krasniak@vtei.edu.ua

ORCID-ідентифікатор: https://orcid.org/0000-0003-1645-1431

email: v.stratiichuk@vtei.edu.ua

ORCID-ідентифікатор: https://orcid.org/0000-0002-9754-5028

DOI: http://doi.org/10.25264/2311-5149-2026-40(68)-20-27

Хачатрян В. В., Красняк О. П., Стратійчук В. М. Інституційні та соціально-економічні аспекти трансформації державної молодіжної політики в Україні. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія» : серія «Економіка» : науковий журнал.* Острог : Вид-во НаУОА, березень 2026. № 40(68). С. 20–27.

УДК: 329.78:35.072.1

JEL-класифікація: J11, I38

Хачатрян Валентина Валентинівна,

докторка економічних наук, професорка, завідувачка кафедри інноваційної економіки та цифрових технологій Вінницького торговельно-економічного інституту ДТЕУ

Красняк Олена Петрівна,

кандидатка економічних наук, доцентка, доцентка кафедри інноваційної економіки та цифрових технологій Вінницького торговельно-економічного інституту ДТЕУ

Стратійчук Вікторія Миколаївна,

докторка філософії за спеціальністю «Економіка», доцентка кафедри інноваційної економіки та цифрових технологій Вінницького торговельно-економічного інституту ДТЕУ

ІНСТИТУЦІЙНІ ТА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ТРАНСФОРМАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

У статті проведено аналіз молоді України як соціально-демографічної групи в умовах сучасних трансформаційних процесів та воєнного стану. Проаналізовано демографічну ситуацію в країни, що склалась у період 2019–2024 рр. Розглянуто основні соціально-демографічні характеристики молоді, тенденції її чисельності, вікової структури, зайнятості та соціальної активності. Особливу увагу приділено інституційним засадам формування й реалізації державної молодіжної політики, багаторівневій системі її впровадження та ролі молоді як стратегічного ресурсу соціально-економічного розвитку держави. Обґрунтовано необхідність адаптації молодіжної політики до сучасних демографічних і соціальних викликів. Запропоновано напрями її удосконалення з урахуванням актуальних викликів.

Ключові слова: *молодь, зайнятість, інституційні механізми, державна молодіжна політика, соціальна інтеграція.*

Valentyna Khachatryan,

Doctor of Science in Economics, Professor, Head of the Department of Innovative Economics and Digital Technologies, Vinnytsia Institute of Trade and Economics of SUTE

Olena Krasnyak,

PhD in Economics, Associate Professor, Department of Innovative Economics and Digital Technologies, Vinnytsia Institute of Trade and Economics of SUTE

Viktoriia Stratiichuk,

PhD in Economics, Associate Professor, Department of Innovative Economics and Digital Technologies, Vinnytsia Institute of Trade and Economics of SUTE

INSTITUTIONAL AND SOCIO-ECONOMIC ASPECTS OF THE TRANSFORMATION OF STATE YOUTH POLICY IN UKRAINE

The article presents a comparative analysis of the works of modern scholars regarding the interpretation of youth as a socio-economic category and a driving force behind political innovations in the context of achieving state objectives. The youth of Ukraine is analyzed as a socio-demographic group under the conditions of modern transformation processes and martial law. The demographic situation in the country from 2019 to 2024 is examined. The main socio-demographic characteristics of youth, including population trends, age structure, employment, and social activity, are considered. Special attention is paid to the institutional principles of state youth policy, its multi-level execution, and the role of youth as a strategic resource for socio-economic development. The dynamics of forming and implementing institutional mechanisms to support youth were identified, and their impact on the younger generation's socio-economic situation was assessed. The Youth Progress Index levels in Ukraine and globally (2019–2024) are analyzed, identifying key factors influencing this indicator. The importance of studying the three main dimensions of social progress–the basic needs of youth, opportunities for advancement, and the

realization of their potential–is substantiated. Furthermore, the role of socio-demographic indicators as a foundation for effective youth policy is determined. Ultimately, the need to adapt youth policy to modern demographic and social challenges is substantiated, and specific directions for its improvement are proposed.

Keywords: *youth, employment, institutional mechanisms, state youth policy, social integration.*

Постановка проблеми. Молодь є стратегічним ресурсом розвитку держави, носієм інноваційного потенціалу та рушієм соціально-економічних змін. В Україні в умовах демографічної кризи, воєнних дій, міграційних процесів та трансформації ринку праці особливої актуальності набуває дослідження соціально-демографічного стану молоді та його впливу на реалізацію державної молодіжної політики. Саме ефективність інституційних механізмів та їх здатність реагувати на актуальні соціально-економічні виклики визначають можливості самореалізації молоді та її внесок у відновлення і розвиток країни.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання соціально-економічного розвитку молоді України та реалізації державної молодіжної політики посідають важливе місце в сучасних наукових дослідженнях, що здійснюються в межах демографії, соціальної політики, економіки праці та державного управління. В умовах воєнного стану та тривалих соціально-економічних трансформацій зазначена проблематика набула особливої актуальності.

Т. М. Стукан підкреслює, що ефективна реалізація основних засад молодіжної політики можлива лише за умови консолідації зусиль органів державної влади всіх рівнів, інститутів громадянського суспільства, неформальних об'єднань, підприємницького середовища, наукової спільноти та безпосередньої участі самої молоді, що є необхідною передумовою подолання викликів її професійної й соціальної самореалізації [1, 130].

О. Ю. Ступак підкреслює, що молодь як соціально-демографічна категорія населення вирізняється певними віковими межами (14–35 років), а також специфічними психологічними й соціальними характеристиками, які слугують методологічною основою соціальної роботи з молоддю. Водночас задоволення ключових соціальних потреб молодих людей – у сфері освіти, зайнятості та самореалізації – виступає рушійним чинником упровадження молодіжної політики за участі громадських організацій, спеціалізованих служб і молодіжних центрів [2, 264].

Г. М. Редькіна наголошує, що молодь виступає динамічною соціальною групою, здатною оперативно реагувати на суспільні трансформації. Попри внутрішню різноманітність, молодь характеризується як соціокультурна спільнота зі спільними рисами способу життя, моделями соціальної поведінки та ціннісними орієнтаціями. Суспільні зміни, що відбулися в Україні, суттєво вплинули на систему цінностей молодого покоління, унаслідок чого значна частина української молоді не лише підтримує, а й практично реалізує європейські цінності [3, 144].

П. В. Горінов, Р. Г. Драпушко, Н. А. Драпушко та О. Є. Ільюк підкреслюють, що формування ефективної системи взаємодії суб'єктів молодіжної політики є необхідною передумовою досягнення позитивних результатів у розвитку молодіжного сектору. Така система забезпечує узгоджену співпрацю між різними заінтересованими сторонами, сприяє мобілізації різноманітних ресурсів і їх раціональному використанню з метою досягнення спільних цілей. Водночас ефективна взаємодія суб'єктів молодіжної політики виступає ключовим чинником забезпечення сталого розвитку молодіжного сектору, оскільки сприяє координації дій учасників та формуванню довгострокових стратегічних орієнтирів його розвитку [4, 68].

Узагальнення результатів наукових публікацій свідчить про наявність значного теоретичного та прикладного доробку з проблем соціально-демографічного розвитку молоді України. Водночас недостатньо систематизованими залишаються дослідження, спрямовані на комплексну оцінку ролі молоді України в системі державної молодіжної політики крізь призму інституційного та соціально-економічного вимірів.

Мета і завдання дослідження. Метою статті є аналіз та оцінка ролі молоді України в системі державної молодіжної політики, зокрема, через виявлення особливостей формування й реалізації державних інституційних механізмів підтримки молоді, оцінку їхнього впливу на соціально-економічне становище молодого покоління, а також визначення ключових проблем, тенденцій і перспектив удосконалення державної молодіжної політики в умовах сучасних трансформаційних викликів.

Виклад основного матеріалу. Соціально-економічний підхід розглядає молодь як специфічну соціально-вікову групу, що характеризується динамічністю, мобільністю та високим потенціалом соціальної активності. У межах державної молодіжної політики молодь виступає одночасно об'єктом соціального захисту та суб'єктом суспільних перетворень.

Роль молоді в соціальній системі країни проявляється у кількох взаємопов'язаних вимірах. По-перше, молодь виступає ключовим чинником сталого соціально-економічного розвитку держави, адже саме вона забезпечує відтворення трудового, інтелектуального та інноваційного потенціалу суспільства. По-друге, вона виконує функцію відтворення та оновлення нації, відіграючи ключову роль у процесах

духовного, культурного й ціннісного оновлення суспільства. По-третє, молодь становить стратегічний резерв соціально-економічних реформ і суспільних перетворень, що зумовлено відносно високим рівнем освіти, зростаючою орієнтацією на європейські освітні стандарти та засвоєнням демократичних цінностей сучасної цивілізації. Через молоде покоління забезпечується спадкоємність соціального досвіду та безперервність розвитку суспільства.

Крім того, молодь характеризується меншою консервативністю ціннісних орієнтацій порівняно з іншими соціальними групами, високою чутливістю до соціальних змін і підвищеною здатністю до адаптації в умовах трансформаційних процесів. Для молоді притаманне критичне ставлення до порушення демократичних норм, правових і морально-етичних принципів, що зумовлює її активну участь у громадському та політичному житті.

Отже, молодь є важливим структурним елементом сучасного суспільства і водночас ключовим фактором соціального та економічного поступу держави, творчим і потужним ресурсом, від якого значною мірою залежить формування стратегічних пріоритетів державної політики та діяльності органів влади.

Об'єктом державної молодіжної політики виступає молодь як окрема соціально-демографічна група населення визначеного вікового діапазону, що розглядається як ключовий людський ресурс суспільного розвитку, джерело соціальних інновацій та важлива складова національного потенціалу держави. У сучасних наукових підходах молодь трактується не лише як об'єкт соціального впливу, а і як активний суб'єкт соціально-економічних і суспільно-політичних трансформацій.

Критерії визначення молодіжного віку в Україні закріплені в низці нормативно-правових актів і з часом змінювалися. Згідно з Декларацією «Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні» (1992 рік, Декларація втратила чинність на підставі Закон України №1414-20 від 27.04.2021 року), молодіжний вік спочатку становив 14–28 років (що відповідало радянському періоду). Згодом вікові рамки було розширено до 30 років [5]. Ключова зміна відбулася у 2001 р. з прийняттям Закону «Про основні засади молодіжної політики», який встановив вік молоді до 35 років [6]. Зазначена вікова межа (до 35 років для чоловіків та жінок) використовується і в Сімейному кодексі для визначення молодої сім'ї. Таким чином, наразі у правовому полі України молодіжний вік офіційно визначено до 35 років.

Згідно з Національною молодіжною стратегією до 2030 року (Указ Президента України від 12.03.2021), виділено чотири ключові вікові підгрупи, що відображають різні етапи соціалізації та розвитку (табл. 1) [7].

Таблиця 1

Характеристика вікових груп молоді в системі реалізації державної молодіжної політики

Вікова група	Ключові характеристики та потреби
14–18 років	Вибір освітнього/професійного шляху, набуття соціального досвіду
18–24 роки	Здобуття фахової освіти, початок трудової діяльності, пошук самореалізації
24–29 років	Визначення професійних пріоритетів, проблеми з офіційним працевлаштуванням та гідними умовами праці
29–35 років	Наявність досвіду (професійного, управлінського, наукового), потреба у перекваліфікації, створення сім'ї та активна участь у житті суспільства

Джерело: адаптовано автором [5–7].

Ухвалення Закону було спрямоване на оптимізацію процесів формування та реалізації державної молодіжної політики в Україні. Основними кроками стали гармонізація українського законодавства з положеннями Європейської хартії щодо участі молоді у суспільному житті (на місцевому та регіональному рівнях), упорядкування (кодифікація) існуючих норм, а також впровадження інноваційних форм, методів та інструментів молодіжної роботи з урахуванням передового закордонного та національного досвіду.

Демографічні процеси, що формують сучасний стан молодіжної політики в Україні, характеризуються підвищеною нестабільністю та динамічністю. Ключовими детермінантами цих змін виступають взаємопов'язані соціально-економічні та безпекові чинники. Передусім спостерігається тенденція до депопуляції молоді, що зумовлена тривалим скороченням рівня народжуваності, трансформацією загальним процесом демографічного старіння населення країни (табл. 2).

Таблиця 2

Демографічна ситуація в Україні, тис. осіб

Показник	Роки					
	2019	2020	2021	2022*	2023*	2024*
Народжуваність	308,8	299,1	273,8	206,0	187,4	176,7
Смертність	581,1	616,8	714,3	541,7	496,2	495,1

*без урахування ТОТ АР Крим, м. Севастополя та ТОТ чотирьох областей України.
Джерело: складено авторами на основі [8].

Наведені в табл. 2 показники засвідчують наявність стійкої тенденції до погіршення демографічної ситуації в Україні, що проявляється у різкому скороченні народжуваності та збереженні високого рівня смертності, особливо в умовах повномасштабної війни. Упродовж 2019–2024 рр. кількість народжених дітей зменшилася з 308,8 тис. осіб до 176,7 тис. осіб, що становить майже 43 %. У 2024 р. тенденція до скорочення народжуваності зберігається, що свідчить про тривалий характер демографічної кризи. Рівень смертності у 2019–2021 рр. демонстрував зростання у 2019 р. з 581,1 тис. осіб до 714,3 тис. осіб у 2021 р., що значною мірою було обумовлено наслідками пандемії COVID-19. Починаючи з 2022 р., показник смертності зменшився (до 495,1 тис. осіб у 2024 р.), водночас це скорочення частково пояснюється зменшенням чисельності наявного населення, міграційними процесами та обмеженнями статистичного обліку через тимчасову окупацію окремих територій країни.

За даними Державної служби статистики України, станом на 1 січня 2022 р. чисельність постійного населення країни становила 40 997 698 осіб, з яких 9 969 315 осіб належали до молодіжної вікової групи 14–35 років, що відповідало 24,3 % від загальної чисельності населення. Порівняно з 2021 р. кількість молоді скоротилася на 293,6 тис. осіб, або на 2,9 %. У гендерній структурі молоді переважали чоловіки, частка яких становила 51,3 % (5 112,3 тис. осіб), тоді як жінки складали 48,7 % (4 857,0 тис. осіб) [9].

За розрахунками Інституту демографії та проблем якості життя НАН України, у 2024 р. чисельність молоді зменшилася до 7,654 млн осіб, а відповідно до прогнозних оцінок фахівців у сфері соціальної політики та демографії до 2030 р. цей показник може скоротитися до 7,587 млн осіб [10].

Відповідно до статистичної інформації Уряду України, оприлюдненої на платформі «Діти війни», станом на 18 січня 2025 р. 19 546 українських дітей були депортовані та/або примусово переміщені до російської федерації; 2 315 дітей зазнали поранень; 2 232 вважаються зниклими безвісти; 20 постраждали від сексуального насильства; 678 дітей загинули, а 1 943 були повернуті на територію України. Водночас встановлення точної кількості постраждалих дітей залишається ускладненим через триваючі бойові дії та тимчасову окупацію окремих територій України [11].

На нашу думку, доцільним було рішення Кабінету Міністрів України щодо прийняття Постанови № 302 від 17 березня 2022 року [12] «Про утворення Координаційного штабу з питань захисту прав дитини в умовах воєнного стану». Цей орган носить консультативно-дорадчий характер та здійснює комплекс координаційних, аналітичних і організаційно-управлінських функцій, спрямованих на забезпечення реалізації та захисту прав дітей у період збройного конфлікту.

Проведення оцінки молодіжної політики в Україні та її удосконалення ґрунтується на дослідженні досвіду інших країн щодо особливостей участі молоді в формуванні політики країн світу. Важливим інструментом для здійснення дослідження є аналіз Індексу прогресу молоді, який використовуючи глобальні дані, базується на методології Індексу соціального прогресу. Індекс прогресу молоді розроблено Європейським молодіжним форумом у співпраці з Social Progress Imperative. Даний інструмент дозволяє органам державної влади та організаціям громадянського суспільства систематично виявляти та ранжувати найбільш нагальні потреби молоді, усувати проблеми, надавати ресурси, необхідні для формування ефективної молодіжної політики. Досліджуваний індекс аналізує дані 3 мільярдів молодих людей зі 169 країн світу, використовуючи понад 60 соціальних та екологічних показників. Індекс прогресу молоді зосереджується на трьох основних вимірах, що описують соціальний прогрес, зокрема базові потреби молоді, можливості покращення та реалізації свого потенціалу. Структура Індексу прогресу молоді відображена на рис. 1.

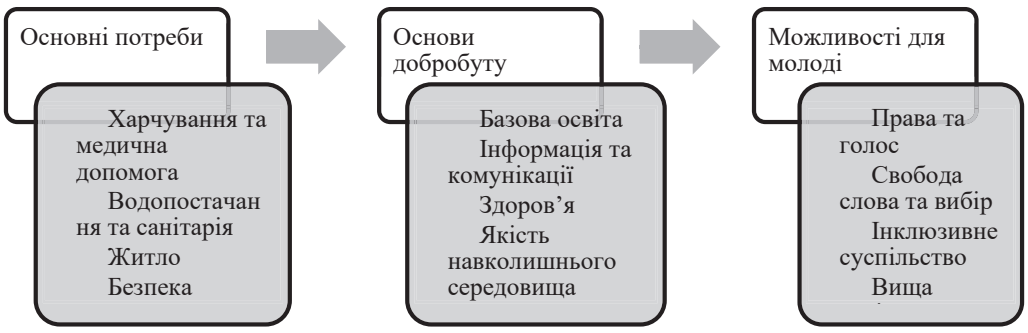

Рис. 1. Структура Індексу прогресу молоді

Джерело: сформовано авторами на основі [15].

Кожен вимір деталізується для уточнення ключових елементів, що складають соціальний прогрес у кожній сфері, утворюючи 12 компонентів. Усі компоненти розраховуються за допомогою кількох показників. Оцінка рейтингу здійснюється за 100-бальною шкалою.

Проведемо аналіз рейтингу Індексу прогресу молоді в Україні та порівняємо результати із середньосвітовим рівнем (рис. 2).

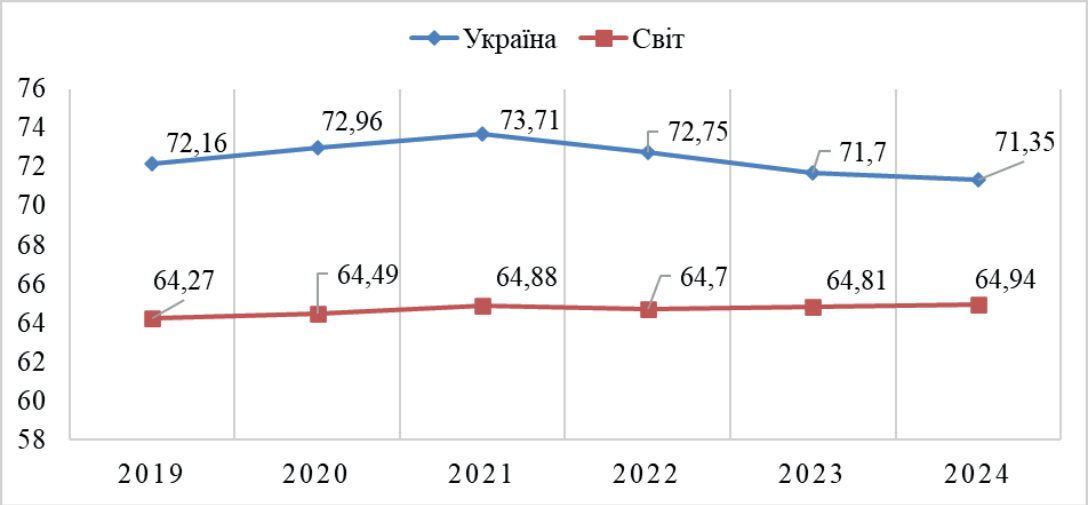

Рис. 2. Динаміка рівня Індексу прогресу молоді в Україні та світі у 2019–2024 рр.

Джерело: сформовано авторами на основі [15].

Загалом, Індекс прогресу молоді є інструментом для розробки політики на основі фактичних даних, що підтримує впровадження прав молоді.

З метою оцінки соціально-економічного розвитку молоді в період 2019–2024 рр. розглянемо дані в табл. 3.

Таблиця 3

Соціально-економічні показники розвитку молоді України у 2019–2024 роках, %

Показник	Роки					
	2019	2020	2021	2022*	2023*	2024*
Питома вага молоді у віковій структурі населення країни	28,1	26,4	26,1	25,3	24,9	24,7
Рівень зайнятості населення вікової групи 20–35 років	60,8	60,5	56,7	52,3	52,8	53,4
Частка безробітної молоді у складі економічно активного населення	13,8	14,2	18,1	19,8	18,6	16,7
Частка молоді, залученої до волонтерської діяльності	10,2	11,8	12,3	28,5	34,5	37,1
Частка молодих підприємців у структурі суб'єктів підприємницької діяльності	2,2	4,7	5,1	6,2	7,8	8,9
Рівень довіри молоді до органів державної влади	19,7	21,3	30,6	34,5	41,2	45,7

*без урахування ТОТ АР Крим, м. Севастополя та ТОТ чотирьох областей України.
Джерело: розраховано авторами на основі [9].

Подані у таблиці дані свідчать про суттєві трансформації соціально-економічного становища молоді України впродовж 2019–2024 рр., що зумовлені як довгостроковими демографічними тенденціями, так і впливом кризових чинників, передусім пандемії COVID-19 та повномасштабної війни.

По-перше, питома вага молоді у віковій структурі населення демонструє стійку низхідну динаміку: з 28,1 % у 2019 р. до 24,7 % у 2024 р., що відображає процеси депопуляції, зниження народжуваності у попередні періоди та масштабну міграцію молодого населення, яка посилилася після 2022 р.

По-друге, рівень зайнятості населення віком 20–35 років у період 2019–2021 рр. мав відносно високі значення, однак у 2022 р. різко скоротився до 52,3 %. Така динаміка є наслідком руйнування виробничої та соціальної інфраструктури, скорочення робочих місць і релокації бізнесу в умовах воєнного стану. У 2023–2024 рр. спостерігається поступове відновлення зайнятості, що може свідчити про адаптацію ринку праці до нових умов.

По-третє, частка безробітної молоді у складі економічно активного населення зросла з 13,8 % у 2019 р. до пікового значення 19,8 % у 2022 р. Надалі показник демонструє тенденцію до зниження (до 16,7 % у 2024 р.), що може бути пов'язано як з відновленням економічної активності, так і з частковим скороченням чисельності молоді внаслідок міграційних процесів.

Водночас позитивною є динаміка залученості молоді до волонтерської діяльності. Якщо у 2019–2021 рр. частка молодих волонтерів коливалася в межах 10–12 %, то з 2022 р. вона різко зросла, досягнувши 37,1 % у 2024 р. Це свідчить про зростання громадянської активності молоді та її вагому роль у підтримці суспільства й держави в умовах війни.

Аналогічно, частка молодих підприємців демонструє стабільну висхідну тенденцію – з 2,2 % у 2019 р. до 8,9 % у 2024 р. Така динаміка може бути інтерпретована як прояв підвищення адаптивності молоді, розвитку самозайнятості та підприємницьких ініціатив у відповідь на обмежені можливості традиційної зайнятості.

Окремої уваги заслуговує рівень довіри молоді до органів державної влади, який зріс більш ніж удвічі: з 19,7 % у 2019 р. до 45,7 % у 2024 р. Збільшення цього показника після 2022 р. може свідчити про консолідацію суспільства, підвищення ролі державних інституцій у забезпеченні безпеки та реалізації соціальної й молодіжної політики.

Узагальнюючи, результати аналізу підтверджують, що попри негативні демографічні та зайнятісні тенденції, характерні для кризового періоду, українська молодь демонструє високий рівень соціальної активності, підприємницького потенціалу та зростаючу довіру до державних інституцій, й створює передумови для посилення ролі державної молодіжної політики як інструменту соціально-економічного відновлення країни.

Ключовою подією 2024 р. у сфері реалізації молодіжної політики став Всеукраїнський форум молодіжної роботи «Об'єднані світлом», який об'єднав молодіжних працівників з різних регіонів України з метою обговорення актуальних викликів, досягнутих результатів та перспектив подальшого розвитку молодіжного сектору [13]. Окрім цього, вагоме значення для стратегічного розвитку молодіжної політики мав Всеукраїнський молодіжний форум, у межах якого молодими людьми було напрацьовано пропозиції до Державної цільової соціальної програми «Молодь України: покоління стійкості 2030» на 2026–2030 рр. [14]. Реалізація Програми здійснюватиметься шляхом впровадження комплексу державних і місцевих заходів, спрямованих на активізацію участі молоді в житті територіальних громад, формування безпечного соціального середовища та забезпечення належного рівня психоемоційного благополуччя молодого покоління.

Отже, реалізація програми забезпечить такі результати:

1. Посилення громадянської активності молоді шляхом розширення її участі у процесах прийняття рішень, розвитку молодіжного лідерства та підвищення рівня соціальної згуртованості в громадах.

2. Підвищення рівня стійкості та безпеки молоді, зокрема через формування сприятливого соціального середовища та впровадження механізмів підтримки психоемоційного благополуччя.

3. Розширення можливостей самореалізації молоді у професійній, освітній та підприємницькій сферах, що сприятиме зростанню її економічної самостійності та конкурентоспроможності на ринку праці.

4. Активізацію молодіжних ініціатив і проєктної діяльності**,** що забезпечить більш ефективне впровадження завдань державної молодіжної політики на національному та місцевому рівнях.

5. Зміцнення інституційної спроможності системи молодіжної політики, удосконалення механізмів її управління та впровадження доказового підходу до формування й оцінювання державних рішень.

6. Поглиблення міжнародної мобільності та співпраці молоді, що сприятиме інтеграції української молоді у європейський та світовий молодіжний простір.

7. Розвиток цифрових інструментів молодіжної роботи та підвищення рівня інформованості молоді, що забезпечить ширший доступ до можливостей, послуг і ресурсів.

У сукупності реалізація Програми сприятиме сталому соціально-економічному розвитку, підвищенню якості людського капіталу та формуванню активної, соціально відповідальної й конкурентоспроможної молоді.

Висновки. Молодь України переживає період глибоких соціально-економічних змін, посилених зовнішньою агресією. Скорочення чисельності, міграційні процеси та необхідність психологічної адаптації ставлять нові, надзвичайно складні виклики перед державною молодіжною політикою. Ефективна державна молодіжна політика має бути не лише декларативною, але й інструментальною, орієнтованою на практичне вирішення нагальних проблем, що вимагає тісної співпраці держави, громадянського суспільства та міжнародних партнерів. Подальше вдосконалення молодіжної політики має ґрунтуватися на принципах системності, інклюзивності та орієнтації на довгостроковий розвиток. Ефективне поєднання

інституційного та соціально-економічного вимірів створює передумови для повноцінної самореалізації молоді та її активної участі у процесах відновлення країни.

Подальші дослідження доцільно спрямувати на оцінку результативності державних програм у сфері молодіжної політики та розроблення адаптивних механізмів підтримки молоді в умовах повоєнного відновлення.

Література:

1. Стукан, Т. М. (2020). Молодіжна політика: суть, основні принципи та стан реалізації в України. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка,* 4, 125-131. DOI https://doi.org/10.32851/2708-0366/2020.4.15

Stukan, T. M. (2020). Molodizhna polityka: sut′, osnovni pryntsypy ta stan realizatsiyi v Ukrayiny [Youth policy: essence, basic principles and state of implementation in Ukraine]. *Tavriys'kyy naukovyy visnyk. Seriya: Ekonomika* [Tavria Scientific Bulletin. Series: Economics], 4, 125-131. DOI https://doi.org/10.32851/2708-0366/2020.4.15 [in Ukrainian].

2. Ступак, О. Ю. (2021). Молодь як соціально-демографічна група. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*, 1(100), 257-279. DOI: https://doi.org/10.33216/2220-6310-2021-100-1-257-269

Stupak, O. YU. (2021). Molod′ yak sotsial′no-demohrafichna hrupa [Youth as a socio-demographic group]. *Dukhovnist' osobystosti: metodolohiya, teoriya i praktyka* [Spirituality of the individual: methodology, theory and practice], 1(100), 257-279. DOI: https://doi.org/10.33216/2220-6310-2021-100-1-257-269 [in Ukrainian].

3. Редькіна, Г. М. (2024). Основні специфічні риси та тенденції формування цінностей молоді України в умовах державної незалежності. *Актуальні проблеми філософії та соціології,* 26, 143-147. DOI https://doi.org/10.32782/apfs.v050.2024.24

Red′kina, H. M. (2024). Osnovni spetsyfichni rysy ta tendentsiyi formuvannya tsinnostey molodi Ukrayiny v umovakh derzhavnoyi nezalezhnosti [Main specific features and trends in the formation of values of Ukrainian youth in the conditions of state independence]. *Aktual'ni problemy filosofiyi ta sotsiolohiyi* [Current problems of philosophy and sociology], 26, 143-147. DOI https://doi.org/10.32782/apfs.v050.2024.24 [in Ukrainian].

4. Горінов, П.В., Драпушко, Р.Г., Драпушко, Н.А., Ільюк, О.Є. (2023). *Молодіжна політика в Україні: навчальний посібник.* Київ: Український державний університет імені Михайла Драгоманова, 304.

Horinov, P.V., Drapushko, R.H., Drapushko, N.A., Il′yuk, O.YE. (2023). *Molodizhna polityka v Ukrayini: navchal'nyy posibnyk* [Youth Policy in Ukraine: A Study Guide]. Kyyiv: Ukrayins′kyy derzhavnyy universytet imeni Mykhayla Drahomanova, 304. [in Ukrainian].

5. Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні. Декларація від 15.12.1992 №2859-XII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2859-12#Text>. (2026, лютий, 22).

Pro zahal′ni zasady derzhavnoyi molodizhnoyi polityky v Ukrayini [On the general principles of state youth policy in Ukraine]. Deklaratsiya vid 15.12.1992 №2859-KHII [Declaration of 15.12.1992 No. 2859-XII]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2859-12#Text>. (2026, February, 22). [in Ukrainian].

6. Про основні засади молодіжної політики : Закон України від 27.04.2021 р. № 1414-IX : станом на 13 лип. 2025 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20 (2026, лютий, 20).

Pro osnovni zasady molodizhnoyi polityky : Zakon Ukrayiny vid 27.04.2021 r. № 1414-IKH : stanom na 13 lyp. 2025 r. [On the Basic Principles of Youth Policy: Law of Ukraine dated 04/27/2021 No. 1414-ИХ: as of July 13, 2025]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20>. (2026, February, 20). [in Ukrainian].

7. Указ Президента України №94/2021 від 12.03.2021 Про Національну молодіжну стратегію до 2030 року. <https://www.president.gov.ua/documents/942021-37337>. (2026, лютий, 20).

Ukaz Prezydenta Ukrayiny №94/2021 vid 12.03.2021 Pro Natsional′nu molodizhnu stratehiyu do 2030 roku [Decree of the President of Ukraine No. 94/2021 of March 12, 2021 On the National Youth Strategy until 2030]. <https://www.president.gov.ua/documents/942021-37337>. (2026, February, 20). [in Ukrainian].

8. Скільки людей народжується та помирає в Україні. *Аналітичний портал. Слово і діло.* <https://www.slovoidilo.ua/2025/05/13/infografika/suspilstvo/skilky-lyudej-narodzhuyetsya-pomyraye-ukrayini>. (2026, лютий, 20).

Skil′ky lyudey narodzhuyet′sya ta pomyraye v Ukrayini [How many people are born and die in Ukraine]. *Analitychnyy portal. Slovo i dilo* [Analytical portal. Word and deed]. <https://www.slovoidilo.ua/2025/05/13/infografika/suspilstvo/skilky-lyudej-narodzhuyetsya-pomyraye-ukrayini>. (2026, February, 20). [in Ukrainian].

9. Демографічна криза в Україні: кількість молодих людей скоротилися більш ніж на 2 мільйони. <https://www.rbc.ua/rus/news/demografichna-kriza-ukrayini-kilkist-molodih-1747723752.html>. (2026, лютий, 20).

Demohrafichna kryza v Ukrayini: kil′kist′ molodykh lyudey skorotylysya bil′sh nizh na 2 mil′yony [Demographic crisis in Ukraine: the number of young people has decreased by more than 2 million]. <https://www.rbc.ua/rus/news/demografichna-kriza-ukrayini-kilkist-molodih-1747723752.html>. (2026, February, 20). [in Ukrainian].

10. Демографічна криза в Україні значно посилилась на тлі повномасштабної війни, розв'язаною росією. <https://socportal.info/ua/news/v-ukraini-skorotilasya-kilkist-molodi-demografichna-kriza-posililasya/ >. (2026, лютий, 18).

Demohrafichna kryza v Ukrayini znachno posylylas′ na tli povnomasshtabnoyi viyny, rozv″yazanoyu rosiyeyu [The demographic crisis in Ukraine has significantly intensified against the backdrop of a full-scale war unleashed by Russia]. <https://socportal.info/ua/news/v-ukraini-skorotilasya-kilkist-molodi-demografichna-kriza-posililasya/ >. (2026, February, 18). [in Ukrainian].

11. Уряд України, вебсайт «Діти війни». <https://childrenofwar.gov.ua/>. (2025, січень, 18).

Uryad Ukrayiny, vebsayt «Dity viyny» [Government of Ukraine, website "Children of War"]. <https://childrenofwar.gov.ua/>. (2025, January, 18).

12. Постанова Кабінету Міністрів України від 14 березня 2022 року №302. Про утворення Координаційного штабу з питань захисту прав дитини в умовах воєнного стану. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/302-2022-%D0%BF#n38>. (2026, лютий, 18).

Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 14 bereznya 2022 roku №302. Pro utvorennya Koordynatsiynoho shtabu z pytan′ zakhystu prav dytyny v umovakh voyennoho stanu. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/302-2022-%D0%BF#n38>. (2026, February, 18). [in Ukrainian].

13. Соціальна та громадська участь молоді у 2024 році. <https://mms.gov.ua/news/sotsialna-ta-hromadska-uchast-molodi-u-2024-rotsi>. (2026, лютий, 18).

Sotsial′na ta hromads′ka uchast′ molodi u 2024 rotsi [Social and civic participation of youth in 2024]. <https://mms.gov.ua/news/sotsialna-ta-hromadska-uchast-molodi-u-2024-rotsi>. (2026, February, 18). [in Ukrainian].

14. Уряд затвердив Державну цільову соціальну програму «Молодь України: покоління стійкості – 2030». <https://mms.gov.ua/news/uriad-zatverdyv-derzhavnu-tsilovu-sotsialnu-prohramu-molod-ukrainy-pokolinnia-stiikosti-2030>. (2026, лютий, 15).

Uryad zatverdyv Derzhavnu tsil′ovu sotsial′nu prohramu «Molod′ Ukrayiny: pokolinnya stiykosti – 2030» [The Government has approved the State Targeted Social Program "Youth of Ukraine: Generation of Resilience – 2030"]. <https://mms.gov.ua/news/uriad-zatverdyv-derzhavnu-tsilovu-sotsialnu-prohramu-molod-ukrainy-pokolinnia-stiikosti-2030>. (2026, February, 15). [in Ukrainian].

15. Індекс прогресу молоді. <https://youthprogressindex.org/methodology>. (2026, лютий, 17).

Indeks prohresu molodi [Youth Progress Index]. <https://youthprogressindex.org/methodology>. (2026, February, 17). [in Ukrainian].